

Przeliczenie kapitału początkowego – zmiana w przepisach (obowiązuje od 01.01.2009 r.)

Postanowienia ustawy z 4 września 2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 192, poz. 1180) pozwalają na przeliczenie **kapitału początkowego**.

Kapitał początkowy obliczany jest osobom urodzonym po 31 stycznia 1948 r. za okresy pracy – ubezpieczenia przebyte przed 1 stycznia 1999 r. Wysokość kapitału początkowego zależy od długości przebytych okresów składkowych i nieskładkowych, zarobków – dochodów osiągniętych w okresie aktywności zawodowej, które stanowiły podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne przed 1999 r. Kwota kapitału początkowego zapisywana jest - tak jak kwota składek na ubezpieczenie emerytalne - na indywidualnym koncie ubezpieczonego. Zwaloryzowana kwota kapitału początkowego oraz zwaloryzowana kwota składki na ubezpieczenie emerytalne opłaconej po 1998 r., stanowi podstawę obliczenia emerytury ustalonej według zreformowanych zasad osobom urodzonym po 31 grudnia 1948 r.

Na podstawie powołanej ustawy przeliczeniu podlega podstawa wymiaru kapitału początkowego ustalona z uwzględnieniem okresu pozostawania w stosunku pracy, za który ubezpieczony nie mógł i nadal nie może udowodnić osiąganego wynagrodzenia.

Przeliczenie to dotyczy osób, które udowodniły okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, lecz nie mogły udowodnić osiągniętych zarobków z powodu, np.:

- niezachowania przez pracodawcę dokumentacji płacowej,
- likwidacji zakładu pracy,
- zniszczenia dokumentacji płacowej,
- braku wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej o zatrudnieniu i osiąganym wynagrodzeniu,

- niemożności uzyskania od pracodawcy lub następcy prawnego pracodawcy, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu na druku ZUS Rp-7 *Zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu*.

Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego – za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników.

Przykład

Pan Mikołaj K. - w 2005 r. zgłosił wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Udowodnił następujące okresy składkowe:

- *od 1 05.1985 r. – 31.12. 1990 r. – zatrudnienie na podstawie umowy o pracę,*
- *od 15.01.1991 r. do 14.11.1993 r. – prowadzenie działalności gospodarczej na własny rachunek,*
- *od 1.10.1994 r. do 31.03.2005 r. pozostawał w służbie w Policji.*

Z uwagi na to, iż został zlikwidowany zakład pracy, w którym Pan Mikołaj K. pozostawał w zatrudnieniu na podstawie umowy o pracę w okresie od 1.05. 1985 r. do 31.08. 1990 r. - nie udowodnił wysokości wynagrodzenia osiąganego w tym zakładzie. Podstawa wymiaru kapitału początkowego została ustalona z 10 kolejnych lat, tj. z lat 1989-1998 i przyjęto:

- *za rok 1989 oraz 1990 wynagrodzenie - 0,*
- *za lata 1991, 1992 oraz 1993 – podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne,*
- *za lata 1994 do 1998 - uposażenie osiągane w czasie pozostawania w służbie w policji.*

Pan Mikołaj K. zgłosił wniosek o przeliczenie kapitału początkowego z uwzględnieniem wynagrodzenia minimalnego za lata 1989 oraz 1990.

Kapitał początkowy zostanie przeliczony z uwzględnieniem wynagrodzenia minimalnego za rok 1989 oraz 1990 w wysokości:

za rok 1989 – w kwocie 274 500 zł,

za rok 1990 – w kwocie 2 648 000 zł.

Kwotę minimalnego wynagrodzenia przyjmuje się także za okresy, w których pracownik w czasie trwania stosunku pracy pobierał wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy oraz świadczenia z ubezpieczenia społecznego, tj. zasiłek chorobowy, macierzyński, opiekuńczy.

W przypadku, gdy pracownik w okresie trwania stosunku pracy korzystał z urlopu bezpłatnego, za okres ten nie uwzględnia się minimalnego wynagrodzenia.

Powyższa zasada uwzględniania najniższego wynagrodzenia ma także zastosowanie do osób, które nie mogą udowodnić tzw. *wynagrodzenia zastępczego*.

Dla wyjaśnienia podaje się, iż *wynagrodzenie zastępcze* do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego mogą przedstawiać osoby, które za zgodą władz polskich były zatrudnione za granicą przed 1 stycznia 1991 r. Za okresy tego zatrudnienia przyjmuje się tzw. *wynagrodzenie zastępcze*. Wynagrodzenie zastępcze to wynagrodzenie przysługujące innemu pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. Powyższe wynika z przepisu § 10 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur rent (tekst jednolity: Dz. U. z 1989r. nr 11, poz. 63 ze zmianami).

Biorąc pod uwagę przepis powołanego rozporządzenia, najbardziej adekwatne wynagrodzenie, odpowiadające charakterowi pracy wykonywanej przez pracownika, który podjął pracę za granicą, będzie mógł podać ten pracodawca, który go zatrudnił przed rozwiązaniem umowy o pracę lub przed udzieleniem urlopu bezpłatnego w związku z delegowaniem do pracy za granicę.

Jeżeli macierzysty zakład pracy uległ likwidacji albo pracodawca z innych obiektywnych przyczyn nie może wystawić zaświadczenia z wynagrodzeniem zastępczym – zaświadczenie takie może wystawić inny zakład pracy zatrudniający pracowników w takim samym lub podobnym charakterze w jakim osoba delegowana do pracy za granicą była zatrudniona przed wyjazdem z kraju.

Gdyby zatem ubezpieczony nie mógł udowodnić wynagrodzenia zastępczego, za okresy pracy za granicą – zamiast wynagrodzenia zastępczego – do podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęte zostanie minimalne wynagrodzenie.

Kwota minimalnego wynagrodzenia, która podlega uwzględnieniu w podstawie wymiaru, jest ustalana proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy u danego pracodawcy oraz do okresu pozostawania w ubezpieczeniu pracowniczym. Oznacza to, iż w przypadku wykonywania zatrudnienia w wymiarze czasu pracy: $\frac{1}{4}$ czy $\frac{1}{2}$ albo $\frac{3}{4}$ względnie $1\frac{1}{4}$ pełnego wymiaru czasu pracy - do ustalenia podstawy wymiaru przyjęta może być odpowiednio kwota wynagrodzenia minimalne w wysokości: $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ albo $1\frac{1}{4}$ kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Zastosowanie powyższej zasady uwzględniania w podstawie wymiaru kapitału początkowego minimalnego wynagrodzenia - zamiast „0” - za udowodnione okresy pracy, za które nie może ubezpieczony udowodnić osiąganego wynagrodzenia, będzie stosowane do spraw, w których decyzja będzie wydawana po dniu 31 grudnia 2008 r.

Natomiast przeliczenie kapitału początkowego z uwzględnieniem powyższych zasad może nastąpić na wniosek ubezpieczonego albo z urzędu przy ustalaniu świadczeń emerytalno-rentowych według nowych, zreformowanych zasad.

Wyjaśnia się, iż do podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjmowane jest wynagrodzenie (dochód), które stanowiło podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne przed 1999 r., albo uposażenie żołnierza lub funkcjonariusza. Do podstawy wymiaru doliczane są też przysługujące ubezpieczonemu (tj. osobie pozostającej w ubezpieczeniu społecznym w danym roku kalendarzowym) kwoty:

- wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy wypłaconych na podstawie Kodeksu pracy (lub innych przepisów),
- zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego i wyrównawczego,
- świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego,

- świadczenia rehabilitacyjnego,
- stanowiące wartość rekompensaty pieniężnej przysługującej z tytułu zrekompensowania okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej
- rekompensaty z tytułu podwyżki cen artykułów żywnościowych wypłacane od 1 września 1981 r. do 30 czerwca 1987 r.

Podstawa wymiaru kapitału początkowego może być ustalona:

- z 10 lat wybranych z lat 1980 – 1998,
- z 20 dowolnych lat wybranych z całej kariery zawodowej,
- z faktycznie przebytych lat w ubezpieczeniu (dotyczy osób: urodzonych po 1968 r. oraz osób, które odbywały zasadniczą służbę wojskową lub pełniły zastępczą służbę wojskową, korzystały z urlopu wychowawczego, odbywały naukę w szkole wyższej oraz osób, które nie pozostawały w ubezpieczeniu społecznym w Polsce przez okres 10 kolejnych lat kalendarzowych, gdyż pozostawały w ubezpieczeniu za granicą w państwach Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w Szwajcarii albo w krajach b. Jugosławii).

Zobacz też: [Kapitał początkowy - zasady ustalania podstawy wymiaru](#)